

Viešojo ir privataus sektorių partnerystės
projekto dokumentų rengimo ir vertinimo
tvarkos aprašo 5 priedas

**CENTRINĖ PROJEKTŲ
VALDYMO AGENTŪRA**

IŠVADA

**DĖL VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS
TAIKYMO TIKSLINGUMO ĮGYVENDINANT ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS GATVIŲ APŠVIETIMO MODERNIZAVIMO
INVESTICIJŲ PROJEKTĄ**

I DALIS. INFORMACIJA APIE VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS (VPSP) PROJEKTĄ

1. VPSP projekto planavimas	
1.1. Investicijų projekto tikslas	Projekto tikslas – užtikrinti kokybišką gatvių apšvietimą, padidinant Šilalės rajono savivaldybės gatvių apšvietimo sistemos energetinį efektyvumą.
1.1. Viešasis subjektas	Šilalės rajono savivaldybės administracija (toliau – Viešasis subjektas).
1.2. VPSP pasirinkimo priežastys	IP nustatytas poreikis investuoti į nusidėvėjusią ir neefektyvią gatvių apšvietimo infrastruktūrą. Investicijų atlikimo laikotarpiu savivaldybės galimybės finansuoti infrastruktūros sukūrimo sąnaudas iš nuosavų ir/ar skolintų lėšų yra nepakankamos, tačiau savivaldybė disponuoja lėšomis, kurių pakaktų priiinti įsipareigojimus ir užtikrinti metinio atlyginimo mokėjimą privačiam subjektui. VPSP įgyvendinimą taip pat nulemia ir tai, kad savivaldybė neturi pakankamai patirties suplanuoti, suprojektuoti ir įdiegti naujausių elektros energiją taupančių technologijų, kurių efektyvus valdymas užtikrintų ženklų elektros energijos sutaupymą, todėl planuojama, kad privatus partneris pasidalins savo profesinėmis žiniomis, vadybos įgūdžiais, inovatyviu požiūriu, didesniu efektyvumu ir rezultatyvumu modernizuojant apšvietimo infrastruktūrą, kas leistų užtikrinti maksimalius elektros energijos sutaupymus.
1.3. Planavimo dokumentas, numatantis IP įgyvendinimą ir VPSP taikymą	Inicijuojamas Projektas atitinka Šilalės rajono savivaldybės 2021–2030 m. strateginio plėtros plano III prioriteto – „Darnios aplinkos ir modernios viešosios infrastruktūros vystymas“, 3.2 tikslo – „Efektyvios ir modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas“, 3.2.1.uždavinio – „Modernizuoti energetinę infrastruktūrą, skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą“ ir 3.2.1.4 priemonę „Atnaujinti ir (arba) plėsti Šilalės rajono savivaldybės gatvių, kelių, viešųjų teritorijų apšvietimą“.
1.4. Investicijų projekto vertė	Bendra investicijų projekto vertė (viešojo subjekto įsipareigojimams perduodamų ir pasiliekamų veiklų apimtyje) grynąja dabartine verte (toliau – GDV) – 7 017 933 Eur su PVM, realia verte – 9 614 724 Eur su PVM, iš jų: - perduodamų veiklų apimtyje GDV - 6 400 703 Eur su PVM, realia verte – 8 714 059 Eur su PVM; - pasiliekamų veiklų apimtyje GDV – 617 230 Eur be PVM, realia verte – 900 665 Eur su PVM.

1.5. Viešojo subjekto galimybė finansuoti investicijų projektą	Viešasis subjektas yra pajėgus finansuoti investicijų projekto įgyvendinimą tiek pasiliekamų, tiek perduodamų veiklų apimtyje. Plačiau aprašyta šios išvados II dalies 5 punkte.
--	--

2. IP ir VPSP projekto veiklos

Statybos veikla yra susijusi su naujos ir modernizuotos infrastruktūros sukūrimu, kuri skirta viešųjų paslaugų teikimui. Atsižvelgiant į veiklų pasidalinimą tarp VPSP sutarties šalių, statybos veiklos numatytos projekto apimtyje, perdavimas privačiam subjektui iš esmės yra pagrįstas, apribojimų nenustatyta. Atsižvelgiant į tai, jog perduodamų veiklų apimtyje projektavimo veikla nevertinta, kyla abejonių ar privataus subjektas tikrai neatliks projektavimo veiklos, jei jo nuomone viešojo subjekto parengtas techninis darbo projektas bus netinkamos kokybės. Atsižvelgiant į tai, jog VPSP skaičiuoklės rizikų matricoje nurodyta, jog riziką už viešojo subjekto pateikto techninio darbo projekto kokybės riziką prisiima privatus subjektas, todėl kyla abejonių, ar esant tokiam rizikų paskirstymui, į VPSP projekto veiklas nereikėtų įtraukti projektavimo.

Projekte privačiam subjektui perduodamos veiklos, susijusios su tinkamu infrastruktūros įrengimu ir šios infrastruktūros objektų eksploatacija, priežiūra bei teikiamų paslaugų kokybės užtikrinimu yra pagrįstos, apribojimų nenustatyta.

Darbo užmokestis, komunalinių išlaidų ir kitų netiesioginių išlaidų: ryšio, apskaitos, valdymo ir pan. pinigų srautai įvertinti pasiliekamų viešojo subjekto veiklų apimtyje investiciniame projekte. Veiklų pasilikimas viešajam subjektui yra pagrįstas, apribojimų nenustatyta.

	Veiklos, kurias vykdys viešasis subjektas	Veiklos, kurias įpareigotas vykdyti privatus subjektas	Veiklos, kurias privatus subjektas gali vykdyti savo iniciatyva ir rizika
2.1. Turto sukūrimas	☐	☐	☐
2.1.1. Projektavimas	☒	☐	☐
2.1.2. Statybos rangos darbai	☐	☒	☐
2.1.3. Baldų ir (ar) įrangos įgijimas / sukūrimas	☐	☒	☐
2.1.4. Baldų ir (ar) įrangos įdiegimas / montavimas	☐	☒	☐
2.2. Turto priežiūra	☐	☐	☐
2.2.1. Nekilnojamo turto priežiūra	☐	☐	☐

2.2.2. Baldų ir (ar) įrangos priežiūra	☐	☒	☐
2.2.3. Kito turto, nenurodyto 2.2.1 ir 2.2.2 papunkčiuose, priežiūra	☐	☒	☐
2.3. Kitos veiklos	☐	☐	☐
2.3.1. Su turto paskirtimi susijusi veikla, nustatyta teisės aktuose ir kurią įprastai vykdo viešasis subjektas ar jo kontroliuojamas juridinis asmuo (pvz.: formalus ugdymas)	☒	☐	☐

3. Perduodamų / pasiliekamų veiklų finansinio srauto vertė su rizika		
	Viešojo subjekto pasiliekamų veiklų finansinio srauto vertė su rizika (su PVM)	Privačiam subjektui perduodamų veiklų finansinio srauto vertė su rizika (su PVM)
	Realia verte	Realia verte
3.1. Investicijos, iš viso	-	5 260 670
3.1.1. Žemė	-	-
3.1.2. Nekilnojamasis turtas	-	-
3.1.3. Statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai	-	5 241 568
3.1.4. Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	-	-

3.1.5. Projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą susijusios paslaugos	-	19 102
3.1.6. IP / VPSP projekto administravimas ir vykdymas (investicijų laikotarpiu)	-	-
3.1.7. Kitos paslaugos ir išlaidos	-	-
3.2. Reinvesticijos	-	-
3.3. Veiklos pajamos	-	-
3.4. Veiklos išlaidos, iš viso	900 665	1 340 656
3.4.1. Žaliavos	-	-
3.4.2. Darbo užmokesčio išlaidos	-	398 754
3.4.3. Elektros energijos išlaidos	900 665	-
3.4.4. Šildymo (išskyrus elektrą) išlaidos	-	-
3.4.5. Infrastruktūros (turto) būklės palaikymo išlaidos	-	905 373
3.4.6. Kitos išlaidos (su turto paskirtimi susijusių veiklų (žr. 2.3.1 p.), išlaidos)	-	36 530
3.5. Pirkimo PVM (PVM nuo eilučių 3.1 + 3.3) / Eilutė pildoma tik jei pinigų srautai nurodomi be PVM/	-	-

Projektu siekiama modernizuoti nusidėvėjusią gatvių apšvietimo infrastruktūrą, kurios eksploatavimas yra neefektyvus bei viešajam subjektui sukelia itin dideles sąnaudas. Kadangi viešasis subjektas neturi įgūdžių/patirties pasirinkti, kuri konkreti įranga ir jos technologija gatvių

apšvietimo viešajai paslaugai teikti yra efektyviausia, logiška ir pagrįsta visą veiklų kompleksą perduoti vykdyti privačiam subjektui. VPSP sutarties ilgalaikiškumas leis patikrinti, ar privataus subjekto pasiūlyta įranga ir jos valdymo technologija gali garantuoti elektros energijos kiekio sutaupymą, kurio nesant privačiam subjektui turėtų būti taikomos atitinkamos sankcijos (privatus subjektas turi prisiimti didžiąją dalį statybos ir tinkamumo rizikų, todėl kiekviena klaida, padaryta planuojant, rengiant projekcinę dokumentaciją ir modernizuojant gatvių apšvietimo infrastruktūrą, gali turėti tiesioginę įtaką gatvių apšvietimo infrastruktūros palaikymo, eksploatavimo sąnaudoms, kurias privalės padengti privatus subjektas). Pabrėžtina, kad viešasis subjektas 2021 m. konsultantų pagalba pasirengė techninius darbo projektus apšvietimo sistemai modernizuoti planuojamose gatvių atkarpose, tačiau vertinant periodiškai kintančią technologinę pažangą, siūlome viešajam subjektui, rengiant atrankos dokumentus, juose neįpareigoti privataus subjekto atlikti modernizavimo darbų vadovaujantis jau parengtais techniniais darbo projektais.

Elektros energijos išlaidos nėra įtrauktos į VPSP projekto apimtį, atitinkamai viešasis subjektas elektros energijos išlaidas apmokės pagal faktą. Kadangi pastovią elektros energijos kainą ilguoju periodu sunku prognozuoti dėl įvairių jos kainos svyravimų įtakojančių aplinkybių, todėl laikoma, kad elektros energijos neįtraukimas į VPSP projekto apimtį yra logiškas sprendimas.

4. VPSP projekto turtas

4.1. Privačiam subjektui perduodamas esamas turtas ir kokia teise privatus subjektas turi valdyti turtą

Šviestuvai (949 vnt.); Atramos (268 vnt., neįskaitant ESO atramų 815 vnt.); Apšvietimo valdymo spintos (28 vnt.). Viešasis subjektas šiuo metu turtą valdo nuosavybės teise, dalis atramų priklauso ESO.

VPSP projekto partnerystės dokumentuose nenurodyta koku būdu bus perduotas turtas privačiam subjektui. Investiciniame projekte nurodyta, jog turtas bus perduodamas patikėjimo arba panaudos teise. Turto perdavimas panaudos pagrindais neatitinka Investicijų įstatymo 15⁴ straipsnio 1 dalyje, kuriame nurodyta: *valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarties galiojimo laikotarpiu valdžios subjektas privačiam subjektui gali perduoti patikėjimo teise pagal patikėjimo sutartį valdyti, naudoti ir disponuoti valstybei, savivaldybei ar valstybės arba savivaldybės kontroliuojamam juridiniam asmeniui nuosavybės teise priklausančią turtą, reikalingą valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nurodytai veiklai vykdyti*. Taigi, vienintelė galimybė perduoti turtą yra patikėjimo pagrindais.

VPSP projekto dokumentuose taip pat nenurodyta koku būdu bus perduotos privačiam subjektui ESO atramos, tačiau techniniame darbo projekte yra pridėti ESO raštai, kuriuose nurodoma, jog pageidaujant ant ESO nuosavybės teise priklausančių oro linijų atramų susimontuoti savo įrenginius,

	privaloma su ESO sudaryti panaudos sutartį. Taigi, modernizuojant ESO turtą, privačiam subjektui reikės sudaryti panaudos sutartį su ESO.
4.2. Naujai kuriamas turtas pagal viešojo subjekto poreikius ir kam nuosavybės teise priklausys turtas bei kas jį valdys VPSP sutarties laikotarpiu.	1. LED šviestuvai (preliminariai 1 060 vnt.) su savaiminio temdymo moduliais; 2. Naujos valdymo spintos (preliminariai 29 vnt.) 3. Naujos atramos – preliminariai 702 vnt. 4. Elektros tiekimo tinklas – apie 39623 m. 5. Kompiuterizuota apšvietimo valdymo ir monitoringo sistema 6. Kitos užsakovo lėšomis galimos finansuoti nenumatytos elektros energijos taupymo priemonės.
4.3. Naujai kuriamas turtas privataus subjekto rizika ir kam nuosavybės teise priklausys turtas VPSP sutarties laikotarpiu ir jai pasibaigus.	Nenumatoma

5. VPSP projekto rizikos, kurios įtakoja VPSP taikymą, VPSP pasirinkimą, turto apskaitymą valstybės balanse

Rizikos priskirtinos tai šaliai, kuri sugeba jas valdyti geriausiai. Pagal taikytiną VPSP būdą – valdžios ir privataus subjektų partnerystę, Privačiam subjektui turėtų būti perduodamos projektavimo, statybos, tinkamumo rizikos, o paklausos riziką turi prisiimti viešasis subjektas.

Paklausos rinkoje rizika VPSP skaičiuoklėje priskirta privačiam subjektui. Atsižvelgiant į tai, jog tai VŽPP projektas, viešasis sektorius ir privatus subjektas turėtų dalinti paklausos riziką, pvz. privatus subjektas neturėtų prisiimti demografinių veiksnių pasikeitimo rizikos. Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl vartotojų skaičiaus, jų sudėties, gyvenamosios vietos, ir kitų pokyčių, demografiniai veiksniai gali lemti tiek paklausos išaugimą, tiek jos sumažėjimą, ši rizika netinkamai viešojo sektoriaus priskirta privačiam subjektui.

Vadovaujantis Eurostato rengiamo VPSP statistinio vertinimo vadovo nuostatomis, rizikų dalinimasis neįtakotų VPSP sutarties įgyvendinimo metu sukurto turto apskaitymo viešojo sektoriaus balanse.

Rizikų grupės	Viešojo subjekto pasiliekaamos rizikos	Privačiam subjektui perduodamos rizikos
5.1. Projektavimo	☐	☒
5.2. Statybos	☐	☒
5.3. Finansavimo prieinamumo	☐	☒
5.4. Paslaugų kokybės	☐	☒
5.5. Tinkamumo	☐	☒
5.6. Paklausos rizika	☐	☒
5.7. Turto likutinės vertės rizika	☐	☒
5.8. Teisės aktų pasikeitimo	☒	☒

6. VPSP būdas ir VPSP sutarties terminas

Atsižvelgiant į VPSP projekto specifiką, Privačiam subjektui perduodamas veiklas ir rizikų pasiskirstymą, VPSP projektui įgyvendinti turi būti taikoma VžPP, kadangi atlygį privačiam subjektui mokės viešasis subjektas.

Pasirinktas VPSP sutarties terminas(17 metų) yra trumpesnis nei investicijų naudingo tarnavimo laikotarpis ir sudaro galimybes privačiam subjektui gauti nustatytą investicijų grąžą.

6.1. VPSP būdas, tinkamas VPSP projektui įgyvendinti	Valdžios ir privataus subjektų partnerystė (toliau – VžPP)
6.2. Optimalus VPSP sutarties terminas	17 metų

7. VPSP projekto finansiniai rodikliai. Turto apskaitymas valstybės balanse

	GDV	Realioji vertė

7.1. VPSP (VžPP) projektas		
7.1.1. Viešojo subjekto turtiniai įsipareigojimai VPSP projekte (su PVM) ¹	6 400 703	8 714 059
7.1.2. Viešojo subjekto mokėjimai privačiam subjektui ² (su PVM)	6 013 925	8 272 931
7.1.3. Viešojo subjekto pasiliekamų rizikų vertė ³ (su PVM)	386 778	441 127
7.1.4. VPSP sutarties vertė (kai taikoma koncesija) (be PVM)	-	-
7.1.5. Privataus subjekto mokėjimai viešajam subjektui (su PVM) (kai taikoma)	-	-
7.1.6. Tikėtinas skolos dydis viešojo sektoriaus biudžete (be PVM) ⁴ , jeigu Turtas būtų apskaitomas valstybės ar savivaldybės balanse	3 048 851	3 232 741
7.1.7. Pridėtinės vertės mokesčio dalis, skaičiuojant viešojo subjekto turtinius įsipareigojimus ⁵	1 110 866	1 512 357

8. VPSP projekto patrauklumas rinkai

¹ Viešojo subjekto finansiniai įsipareigojimai kartu su jo pasiliekamų rizikų verte.

² Viešojo subjekto mokėjimų suma privačiam subjektui, už privačiam subjektui perduotas veiklas ir privataus subjekto prisiimtas rizikas.

³ Viešojo subjekto prisiimamų rizikų VPSP projekte, vertė.

⁴ Vertinama, atsižvelgiant į fiskalinės drausmės reikalavimus ir Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) reikalavimus.

⁵ Maksimali PVM mokėtina suma, kuri tikėtina grįš į valstybės biudžetą.

Projektas nebuvo pristatytas platesnei rinkai – rinkos dalyviams teikiantiems sukurtos infrastruktūros priežiūros / eksploatavimo paslaugas, investuotojams bei finansuotojams, todėl nėra galimybės vertinti ar VPSP projektas bendrai patrauklus rinkos dalyviams. Investicijų vertė 5,2 mln. Eur nėra didelė todėl Projektas gali susidurti su tokiais iššūkiais kaip mažas investuotojų susidomėjimas, didesni finansavimo kaštai.	
8.1. Investuotojų suinteresuotumas VPSP projektu	Nėra duomenų, jog buvo organizuota apklausa dėl projekto patrauklumo investuotojams.
8.2. VPSP projekto grąža	Privataus subjekto vidinė grąžos norma – 10,9%, diskontuotas atsipirkimo laikotarpis – 16 metų. Prie esamų prielaidų, mokant ~440 000 Eur metinį atlyginimą, VPSP projekto grąža yra pakankama ir privatiems subjektams dalyvauti tokio projekto pirkime galėtų būti patrauklu, tačiau kai kurios skaičiavimuose naudojamos prielaidos kelia abejonių ir gali neatspindėti tikrosios apskaičiuotų rodiklių reikšmės, bei tuo pačių sąlygoti grąžos rodiklius ir tuo pačiu patrauklumą rinkai, nes: - investicijos grindžiamos 2021 m. parengtais techniniais darbo projektais su sąmatine dalimi, prie apskaičiuotų investicijų sumos, dėl laiko faktoriaus pridedamas 10 proc. užsakovo rezervas, tačiau to gali nepakakti, kadangi remiantis statistiniais duomenimis - statybos sąnaudų elementų kainų indeksu (kai 2021 m. – 100), pokytis su 2025-01 mėn. yra beveik +30 proc. (https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S7R287#/), be to laiko faktorių būtina papildomai įvertinti, kadangi faktiniai rangos darbai prasidėtų tik 2026 – 2027 metais; - nurodoma, jog projekto metu bus atsisakoma dalies darbų Šilalės mieste, tačiau nedetalizuota kokių konkrečiai darbų bus atsisakoma ir kokia apimtimi; - atsižvelgiant į panašių projektų patirtį, bei pastarojo laikotarpio palūkanų normas, skaičiavimuose nurodoma sąlyginai aukšta skolinto kapitalo kaina ~7,5 proc.
8.3. Mokesčių taikymas	VPSP projekte papildomi mokesčiai privačiam investuotojui nenumatyti.

II DALIS. IŠVADA DĖL VPSP TAIKymo TIKSLINGUMO

Projekto Šilalės rajono gatvių apšvietimo modernizavimo investicijų projekto įgyvendinimui tikslinga taikyti VPSP:

1. **VPSP projektas parengtas vadovaujantis teisės aktais**, t. y. VPSP projektas atitinka Šilalės rajono savivaldybės 2021–2030 m. strateginio plėtros plano III prioriteto – „Darnios aplinkos ir modernios viešosios infrastruktūros vystymas“, 3.2 tikslo – „Efektyvios ir modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas“, 3.2.1. uždavinio – „Modernizuoti energetinę infrastruktūrą, skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą“ ir 3.2.1.4 priemonę „Atnaujinti ir (arba) plėsti Šilalės rajono savivaldybės gatvių, kelių, viešųjų teritorijų apšvietimą“. 2025 m. kovo 4 d. CPVA direktoriaus įsakymu Nr. 2025/8-79 buvo patvirtintos Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projekto dokumentų rengimo ir vertinimo taisyklės (toliau – Taisyklės), kurių 6 punkte nurodyta, kad prieš rengiant VPSP projektą, projekto finansavimo galimybė taikant VPSP yra vertinama planavimo dokumentuose ir investicijų projekte. Tuo atveju, jei planavimo dokumentuose nėra numatyta galimybė visas ar atskiras veiklas finansuoti taikant VPSP, prieš rengiant investicijų projektą rekomenduojama peržiūrėti planavimo dokumentus ir esant poreikiui ar būtinybei, juos tikslinti. Atsižvelgiant į Taisyklių nuostatas, rekomenduojama peržiūrėti planavimo dokumentus ir juos tikslinti, numatant veiklas finansuoti taikant VPSP.
2. VPSP projektas atitinka VPSP sampratą bei požymius, nurodytus Investicijų įstatyme.
3. Viešasis subjektas atitinka Investicijų įstatymo 15³ straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą viešojo subjekto apibrėžimą – jis yra savivaldybės tarybos įgaliota savivaldybės institucija.
4. **Atsižvelgiant į rizikų padalinimą ir privataus subjekto pagrindinį pajamų šaltinį, VPSP projektui taikomas būdas – valdžios ir privataus subjektų partnerystė.**
5. **VPSP projekto prielaidų pagrįstumas.** VPSP projektui įgyvendinti pasirinktas optimalus ataskaitinis laikotarpis - 17 m., iš jų 2 metai investicijoms ir 15 m. veiklos vykdymui, tai reiškia, kad atsižvelgiant į tokio pobūdžio infrastruktūros tarnavimo laikotarpį, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje infrastruktūra dar nebus pilnai nudėvėta. Veiklos išlaidų pokytis apskaičiuotas, naudojant esamos situacijos duomenis, įgyvendinus VPSP projektą bus generuojami sutaupymai, kas yra logiška, nes atlikus modernizavimo darbus - atnaujinus infrastruktūrą, bei diegiant energiniu požiūriu efektyvius sprendinius, bus generuojamos mažesnės infrastruktūros palaikymo ir elektros energijos sąnaudos. Elektros energijos išlaidos nėra įtrauktos į VPSP projekto apimtį, jas viešasis subjektas apmokės pagal faktą. Elektros energijos neįtraukimas į VPSP projekto apimtį yra logiškas. Dėl investicijų dydžio ir apimties plačiau aprašyta šios išvados 8.2 punkte.
6. **VPSP sutarties įgyvendinimo terminas** – 17 metų, kuris gali būti keičiamas teisės aktuose ir VPSP sutartyje nustatyta tvarka.

7. **Igyvendinant VPSP projektą bus** sukurtas ir modernizuotas turtas: šviestuvai; atramos; apšvietimo valdymo spintos, apšvietimo valdymo ir monitoringo sistema. Viešasis subjektas turta reikalingą modernizavimui turės perduoti patikėjimo pagrindais privačiam subjektui.
8. **Viešojo subjekto įsipareigojimai VPSP projekte.** Viešojo subjekto planuojami turtiniai įsipareigojimai per visą VPSP sutarties laikotarpį GDV ir realia verte (su PVM) apskaičiuoti ir atvaizduoti šios išvados 7 dalies 7.7.1. eilutėje, viešojo subjekto mokėjimų suma privačiam subjektui per visą VPSP sutarties laikotarpį GDV ir realia verte (su PVM) pateikti šios išvados 7 dalies 7.7.2. eilutėje. Šiose eilutėse, pagal pateiktas prielaidas, suskaičiuotų rodiklių dydžiai yra įvertinti su rizika. Apskaičiuojant VPSP projekto rizikas panaudoti standartiniai rizikos tikimybių skirstinių parametrai, kurie skaičiuoklėje yra integruoti. Siekiant korektiškai įvertinti viešojo subjekto įsipareigojimus VPSP projekte, būtina įsivertinti visus prisiimamus įsipareigojimus, apimančius ne tik veiklas, kurios bus perduodamos privačiam subjektui, bet ir veiklas, kurias viešasis subjektas vykdys pats, t. y. veiklas, kurios tiesiogiai susiję su paslaugų teikimo užtikrinimu visu VPSP sutarties laikotarpiu. Šiuo atveju, vertinant VPSP projekto specifiką, viešasis subjektas pasilieka elektros energijos išlaidas, kurios bus mokamos pagal faktą. Atsižvelgiant į numatomus modernizuoti infrastruktūros sprendinius, planuojama, kad bus generuojami elektros energijos išlaidų sutaupymai ~11 568 Eur per metus (esamos situacijos duomenys IP ~56 742 Eur per metus, po modernizacijos sudarys ~ 45 174 Eur per metus), taigi bendra, įvertinant sutaupymus, šiam projektui priskirtina viso ataskaitinio laikotarpio, įskaitant rizikas suma sudarys 900 665 Eur realia verte (su PVM) ir 617 230 Eur GDV verte (su PVM). Kadangi tokio pobūdžio infrastruktūra jau egzistuoja ir veikla vykdoma, todėl laikoma, kad šias elektros energijos išlaidas viešasis subjektas yra įsivertinęs ir susiplanavęs savo finansinėse projekcijose. Vertinant 4 priede - finansinių galimybių įgyvendinti investicijų projektą vertinimo lentelėje pateiktus duomenis pastebima, kad viešojo subjekto suplanuotas lėšų poreikis „6. Lėšų poreikis vertinamam PP įgyvendinti“ yra mažesnis nei VPSP skaičiuoklės 6.4 darbalapyje apskaičiuoti maksimalūs viešojo subjekto turtiniai įsipareigojimai VPSP projekte (su PVM), išreikšti nominalia verte, tačiau atsižvelgiant į viešojo subjekto disponuojamų lėšų likučio dydį po metinio atlyginimo mokėjimo privačiam subjektui, galima teigti, kad viešasis subjektas būtų pajėgus vykdyti įsipareigojimus. Šie finansiniai įsipareigojimai ir mokėjimai privačiam subjektui gali būti keičiami teisės aktuose ir VPSP sutartyje nustatyta tvarka.
9. **Esminės rizikos, įtakančių VPSP taikymo tikslingumą, perduodamos privačiam subjektui,** t. y. finansavimo prieinamumo, paslaugų kokybės, tinkamumo, turto likutinės vertės rizikos perduodamos privačiam subjektui. Vadovaujantis Eurostato rengiamo VPSP statistinio vertinimo vadovo nuostatomis, rizikų dalinimasis neįtakotų VPSP sutarties įgyvendinimo metu sukurto turto apskaitymo viešojo sektoriaus balanse. Atsižvelgiant į tai, jog tai VžPP projektas, dalį paklausos rizikos turėtų prisiimti viešasis subjektas, o ne privatus subjektas kaip dabar nurodyta viešojo subjekto pateiktoje rizikų matricoje.
10. **VPSP projektas yra kompleksiškas,** kadangi privačiam subjektui yra perduodamos statybos, priežiūros veiklos. Atsižvelgiant į tai, jog perduodamų veiklų apimtyje projektavimo veikla nevertinta, kyla abejonių ar privataus subjektas tikrai neatliks

projektavimo veiklos, jei jo nuomone viešojo subjekto parengtas techninis darbo projektas bus netinkamos kokybės, detalesni pastebėjimai dėl projektavimo veiklos pateikti išvados 2 ir 3 išvados skyriuose.

11. **VPSP projektas yra patrauklus rinkai,** Projektas iš esmės gali generuoti rinkoje patrauklią grąžą (~11 proc.), tačiau matomos ir tam tikros rizikos, susiję su investicijų apimtimi, ir jei jos nebūtų suvaldomos, rinkoje gali sąlygoti ir visai priešingą vertinimą. Viešajam subjektui rekomenduojama imtis aktyvesnių veiksmų supažindinant rinką (investuotojus, finansuotojus, rangovus, paslaugų teikėjus) su VPSP projektu.
12. **Kiti pastebėjimai.** Dalis gembių ir šviestuvų planuojama montuoti ant esamų atramų. Nors viešasis subjektas investiciniame projekte nurodo, kad 2023 m. atliko gatvių apšvietimo infrastruktūros inventorizaciją, tačiau šios inventorizacijos rezultatų kartu su investicijų projektu ar VPSP projekto dokumentais nepateikta, todėl nėra aiški esamo infrastuktūros būklė, taip pat požeminių tinklų ilgio tiesimo poreikis, kas gali sąlygoti poreikį keisti didesnę nei planuojamas atramų ar požeminių tinklų skaičių. Taip pat nėra aiškūs ir žemės, kurioje stovi atramos, nuosavybės klausimai, kas gali apsunkinti planuojamus vykdyti darbus arba juos ištempti laike. Pasireiškus šioms įvardytoms rizikoms, investicijų išlaidos gali papildomai išaugti. Reikalavimas privatiems subjektams patiems įvertinti esamos infrastruktūros atramų keitimo poreikį gali sąlygoti pasiūlymų palyginimo sunkumus pirkimo procedūrų metu tuo atžvilgiu, kad juose gali būti pateikiamas skirtingas atramų keitimo skaičius už atitinkamai skirtingą reikalingą įdėti investicijų sumą. Rekomenduojame, planuojant privataus subjekto atrankos sąlygas, jas sudaryti taip, kad būtų įgalintas kuo didesnis pasiūlymų palyginimo objektyvumas.

Išvados rengėjai:

1. Egidijus Šerkšnas
2. Ieva Dženkauskaitė